

SIMPOZIJ O PREHODU NA MARC 21

Simpozij o prehodu na format MARC 21 je potekal v Frankfurtu v Deutsche Nationalbibliothek (DNB) 2. junija 2009. Med 77 udeleženci jih je bila večina iz večjih nemških knjižnic.

Uvodno in zaključno besedo je imela **Renate Gömpel**, moderator simpozija pa je bil **Reinhard Altenhöner** (oba iz DNB).

Projekt prehoda s formata MAB na format MARC 21, ki se je začel v letu 2001, je predstavil **Reinhold Heuvelmann** (*We are in the game – German and Austrian libraries in the international community*). Cilj projekta je bil internacionalizacija nemških bibliografskih baz podatkov (katalogov). Zaradi posebnosti formata MAB so morali premagati številne ovire, še posebej pri obravnavi monografij v več delih, organizirati so morali številna usklajevanja, prevesti in pripraviti dokumentacijo ter izvesti izobraževanja za katalogizatorje. Upajo, da se bo format MARC 21 obdržal vsaj še 10 let in da jim bo v prihodnje v skupnosti knjižnic, ki so prevzele MARC 21, lažje.

Praktični vidik izvedbe prehoda sta predstavili **Cornelia Katz** (*MAB, UNIMARC and MARC 21 – use of three standards in BSZ*) in **Gabriele Messner** (*The challenge to catalogue in a MARC-based system*). Katzeva je predstavila prehod na format MARC 21 v knjižnicah, ki uporabljajo okolje PICA-OCLC. Govorila je o sedmih sistemih vzajemnih katalogov; SWB – največji med njimi vključuje 1.235 knjižnic in 1.067 aktivnih katalogizatorjev. Ob tem uporabljajo osem različnih knjižničnih sistemov za lokalno avtomatizacijo. Njihov interni format je Pica+, ki ga pretvarjajo v MAB, UNIMARC in MARC 21, prav tako pa poteka pretvorba v nasprotni smeri. Marca 2009 so v WorldCat vpisali 10 milijonov bibliografskih zapisov, pri čemer so izvedli posebno konverzijo v MARC 21. Messnerjeva pa je predstavila mrežo bavarskih knjižnic (Bavarian Library Network), ki povezuje 130 knjižnic. Centralni katalog vsebuje 17 milijonov bibliografskih zapisov, 1,4 milijona zapisov za imena in 846.000 zapisov za predmetne oznake. Upabljajo različne knjižnične sisteme, med katerimi prevladuje Aleph 500. Med več možnostmi glede internega bibliografskega formata so se marca 2009 odločili za format MARC 21.

Največ vprašanj je predstavnikom iz nemških knjižnic zastavil predstavnik nizozemske nacionalne knjižnice, ki se je letos odločila za prehod na format MARC 21. Zanimalo ga je, ali niso s prehodom več izgubili kot pridobili, predvsem glede na izgubo podatkov pri konverziji. Nadalje ga je zanimalo, ali je poenotenje normativnih datotek glede na številnost centralnih katalogov sploh možno, ali pa je to samo iluzija. Odgovor je bil, da večje izgube podatkov pri konverziji niso utrpeli, ker so bili v stalnem stiku s predstavniki Kongresne knjižnice, ki so jim pri pretvorbi svetovali, prav tako pa vidijo poenotenje normativnih datotek kot realnost. Zanimiv je bil tudi odgovor, da zaradi prehoda na format MARC 21 ne bo potrebna nobena sprememba katalogizacijskih pravil RAK.

Sledile so predstavitve gostov iz ZDA in Kanade: **Sally McCallum**, **Toma Delseyja** in **Marg Stewart**. Iz predstavitve McCallumove (*Keynote on MARC 21; Beyond the future of MARC?*) je bilo razvidno, da Kongresna knjižnica zelo intenzivno sodeluje pri projektu. Med letoma 2006 in 2009 so organizirali kar sedem skupnih sestankov (na konferencah ALA), na katerih so usklajevali različna vsebinska vprašanja o konverziji podatkov. Pri tem so nastale nekatere dopolnitve formata MARC 21, kar je bilo predstavljeno kot prispevek Nemčije k razvoju formata MARC 21. Nemčija ima tudi svojega predstavnika v komiteju MARBI, ki odloča o dopolnitvah formata. Ko je predstavljala perspektivo MARC 21, se je Sally McCallum osredotočila predvsem na izvedenke iz tega formata, to so MARCXML, MODS in MADS. Tom Delsey (*MARC 21, RDA, and the FRBR and FRAD models ... making the connections*) je poudaril nujno kompatibilnost novega standarda RDA z MARC 21, saj ga uporablja pretežni del knjižnic sveta. Navajal je primere pretvorb med RDA in MARC 21, in sicer za zapise del, zapise izraznih oblik, zapise pojavnih oblik ter registracijske zapise za imena. Bolj konkretne preslikave ter dopolnitve formata MARC 21, ki so posledica novega standarda RDA, pa je predstavila Marg Stewart (*Mapping RDA to MARC 21*). Na temo RDA je bilo precej vprašanj in komentarjev. Eno od vprašanj se je dotikalo tega, ali je za Kongresno knjižnico format DC na stranskem tiru, sledila so vprašanja o racionalnosti kreiranja zapisov za vsako pojavno obliko vira (kar naj bi veljalo za obdelavo v WorldCatu) o

načinu beleženja zaloge v Kongresni knjižnici, o načrtih Kongresne knjižnice v zvezi z uvedbo pravil RDA itd.

Na vprašanja, ki so se nanašala na Kongresno knjižnico, Sally McCallum ni odgovorila, razen da se formatu DC res ne posveča več toliko pozornosti, saj formata MODS in MADS uporabnikom ponujata veliko več možnosti pri iskanju informacij. Kar zadeva dilemo o tem, na katerem nivoju kreirati zapise, je Tom Delsey poudaril težnjo kreatorjev RDA, da bi bila nova pravila čim bolj fleksibilna in nevtralna ter prilagodljiva vsaki situaciji. To pa obenem pomeni, da bo za konzorcije oziroma vzajemne kataloge treba nujno pripraviti interpretacijo pravil in s tem omejiti številne različne možnosti obdelave.

Marta Seljak